

Platbodem aan de rand van de oceaan

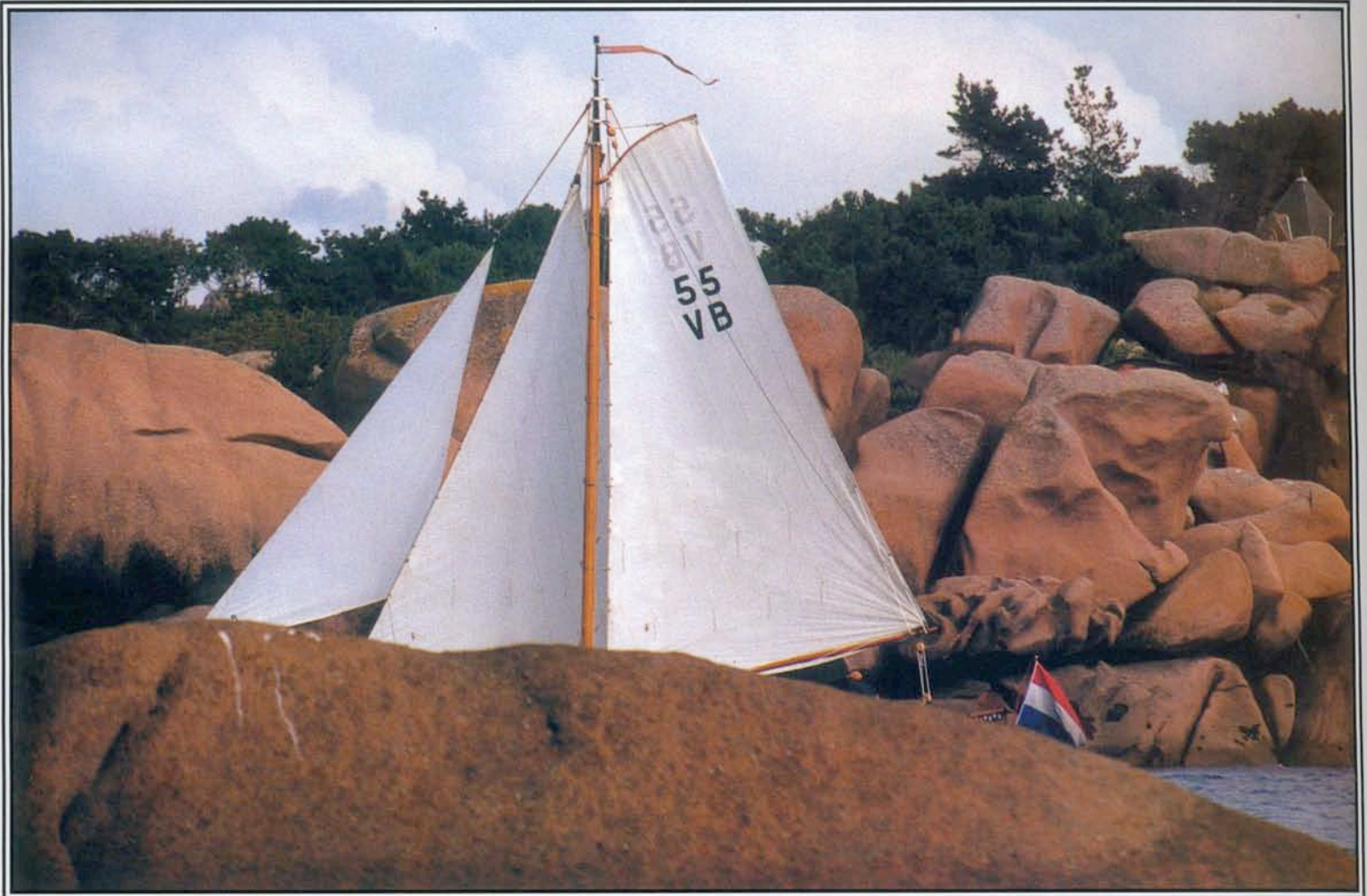
SCHOKKER *DE ZWARTE BUFFEL* SCHARRELT
LANGS BRETONSE ROTSEN

Ciska van der Meer en Gert-Jan Vroege zoeken met de schokker *De Zwarte Buffel* zout water op. Al eerder staken ze over naar Engeland (*Zeilen* 3-2001). Afgelopen zomer kwam een buitenkans: een uitnodiging om naar het festival in Franse Douarnenez te komen. Voor een symbolisch bedrag ging de boot per dieplader naar Frankrijk, samen met de Lemsteraken *Walrus* en *De Gulden Buffel*. De kans om vanuit Bretagne terug naar Nederland te zeilen.

FOTO'S CISKA VAN DER MEER – TEKST GERT-JAN VROEGE

rots. De zon tovert duizenden sterretjes op het water. Aan onze andere zijde zien we het eiland Ouessant; daarachter ligt de oceaan, geen land meer tot aan Amerika. Wat doen die platbodems hier, vraag ik mij af, aan de rand van de Atlantische oceaan? Een zacht windje steekt op en eindelijk kan de motor uit. Met deze vriendelijke wind zeilen we de rivier van l'Aberwrac'h op. Wat een enorm verschil op één dag. Van een geweldige deining op zee tot een kabbelend riviertje, met modderbanken, groene heuvels en lieflijke huisjes in een groen bebost heuvellandschap. Aan het einde van de rivier pakken we een meerboei op. Vanwege de slikkige bodem stellen we onze droogvalactiviteiten nog

De Zwarte Buffel in het toegangskanaaltje van Ploumanac'h. Een surrealistisch decor met granieten rotsen.

Vorige pagina's: bij de vuurtoren Du Four staat een enorme deining. Naast ons zien we *De Gulden Buffel* in diepe golfdalen duiken.

Als het einde van de festiviteiten in Douarnenez nadert, stijgt de spanning aan boord. Met onze relatief kleine platbodem van circa 11 meter langs de rand van de Atlantische oceaan en in Het Kanaal, hoe zou dat zijn? Nauwkeurig volgen we de weersvoorspelling voor de komende dagen in een internetshop op het festivalterrein en slaan de Franse vaarwijzer *Pilot Cotier* er nog eens op na. Het kan geen kwaad om te studeren op de rotsen, staken en kerktorens waarop we de komende dagen zullen moeten navigeren.

Bretonse kust De eerste dag van onze reis naar het noorden waait het pal op de kop. Ik heb het gevoel dat we zondigen als we de motor bijzetten. Maar kruisen zou te langzaam gaan, we willen tijdens kentering Kaap St. Mathieu bij Brest ronden. In de vernauwing aldaar kan het hard stromen en door tegenwind een steile zee ontstaan. Wanneer wij de vuurtoren Du Four passeren is de wind volledig gaan liggen. Er staat alleen nog een enorme deining. Naast ons zien we *De Gulden Buffel* diepe golfdalen induiken. Af en toe is alleen nog het bovenste puntje van de mast zichtbaar. Daarachter beuken de golven met geweld op de vuurtoren-

even uit. Een goede techniek om op inktzwarte zuigende modder te kunnen lopen hebben we nog niet uitgevonden.

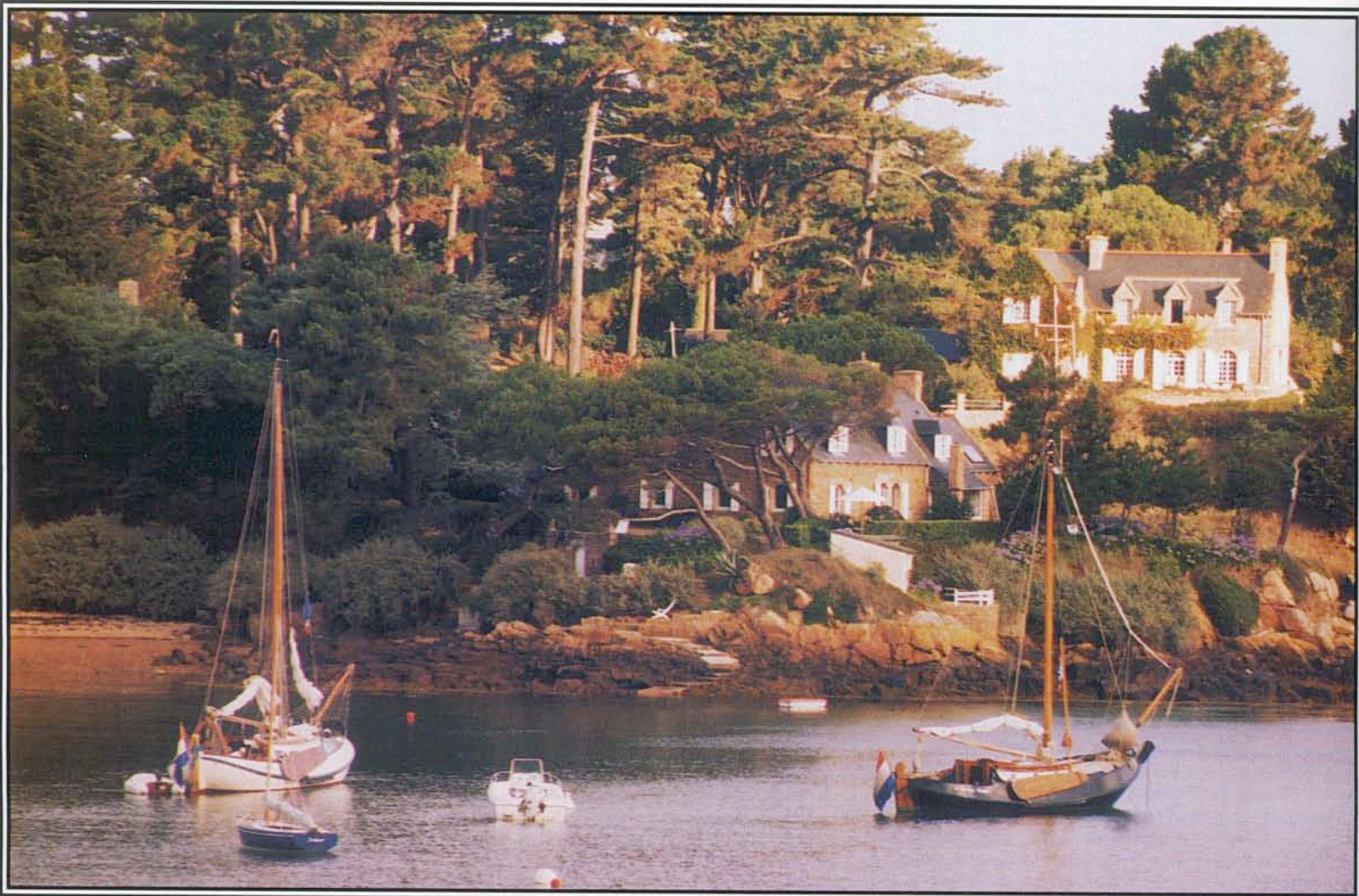
'Place without water' Voor mooi hard zand varen we de volgende dag naar de baai van Brignogan. De havenmeester biedt ons een ligplaats aan een bezoekersboei. "It's for free and there will remain 2 meters of water."

"Thanks," antwoorden we, "but we want a place without water." Hij begrijpt ons niet en vaart schouderophalend weg. We gooien ons anker uit in zwembadblauw water en wachten tot het water zakt. Kleurige zeilen op bootjes van de zeilvereniging worden gestreken, de laatste vissersboten keren terug van zee en pakken hun meerboei op. Op kieljachten worden snel droogvalpoten gemonteerd om recht-opstaand te kunnen droogvallen. Met het terugtrekkende water nemen de activiteiten niet af. Ze maken plaats voor een bedrijvigheid met het verzamelen van schelpdieren en het rondscharrelen in de drooggevallen baai. Nieuwsgierig lopen de Fransen rond de voor hun onbekende Nederlandse platbodems. Uiterst bescheiden vragen ze foto's te mogen nemen en danken ons daarna hartelijk. Als ze op onze zijzwaarden wijzen, leggen we uit dat het 'derives laterales'

zijn. Er wordt direct begrijpend geknikt. De gemoedelijke sfeer in een kleine droogvallende baai bevalt ons goed. We hebben op de kaart gezien dat er nog veel meer van dit soort baaien zijn. De volgende morgen hijsen we snel de zeilen, halen het anker op en gaan op weg naar de volgende bestemming. De havenmeester vaart met zijn boot mee als uitgeleide. "Tzenk you voor vizziting our bay!" roept hij ons na. Hij heeft ons de vorige dag verteld dat maar zelden buitenlandse zeilers zijn baai bezoeken.

Er volgen prachtige warme dagen waarbij we meer uren vaste grond dan water onder de kiel hebben. Als het hoogwater is varen we een eindje en met het vallen van het water

Droogvallen op een onbekende plek blijft lastig, ondanks gedegen voorbereiding

worden we vanzelf weer door zand vastgegrepen. Zo stranden wij op het strand van Ile de Batz, tussen de eeuwenoude kademuren van het piratenbolwerk Roscoff, en in de natuurlijke haven van Ploumanac'h.

Het toegangskanaaltje naar Ploumanac'h ontwaren we pas op het allerlaatste moment. Enorme roze granieten keien uit het surrealistische decor van de Cote Granit Rosé nemen ons het zicht op de toegangsweg. Het is druk in het geultje naar de haven, want er is nog maar net genoeg water om de haven aan te lopen. Onder zeil laveren we tussen de boten door richting de wal. De bodem schuurt onder de kiel en we lopen weer vast. Niet veel langer dan 15 minuten duurt het totdat we over de zachte bodem van het haventje naar het dorp kunnen lopen.

Droogvaltechniek Bij het mediterraan aandoende eiland Bréhat gaat het bijna mis. Enthousiast als we zijn geworden, zetten we ons anker uit op een plaats die ons mooi lijkt en niet ver van het dorp is gelegen. Met een duikbril spring ik overboord om de rotsgesteldheid onder de boot te controleren. Het is 6 meter diep en ondanks het vrij heldere water kan ik de bodem niet zien. Toch zal het volgens

de kaart hier droogvallen. Op weg naar het café worden we door een local aangesproken. "Your boat is laying exactly above a big rock." We gaan snel op zoek naar een betere ligplaats.

Droogvallen op een onbekende plek blijft lastig ondanks gedegen voorbereiding. Om te beginnen slaan we de haven-gids erop na. Op de luchtfoto's zijn rotsen en zand goed te onderscheiden. Ter plaatse komt het neer op goed kijken. Al varende speuren en pijlen we de bodem af. Donkere plekken worden vermeden: die verraden zeewier. En waar zeewier is, zijn meestal ook rotsen. We zoeken naar een lichte plek met zand, die groot genoeg is om rond het anker te kunnen draaien. Geschikte droogvalplekken zijn schaars als er veel bootjes van locals liggen. Zij hebben immers goede plaatsen al ingenomen. Een mooie open plek tussen hun schepen is ronduit verdacht, want ook dat duidt vaak op rotsen. Als we eenmaal overtuigd zijn, laten we het anker vallen. Hoeveel ketting zullen we geven? Het getijverschil kan hier oplopen tot wel 12 meter. Op de ideale plek mag bij hoogwater niet al te veel water staan. Bij een waterdiepte van zo'n 10 meter zouden we 60 meter ketting moeten steken. Zoveel hebben we niet eens aan boord. Bovendien vergroten vele meters

Ongebruikelijk gezicht, twee Hollandse platbodems voor anker bij Ile de Bréhat.

ankerketting de draaicirkel, waardoor we na kentering in de knel kunnen raken met boten die aan een meerboei liggen en een veel kleinere draaicirkel hebben. Een achteranker biedt uitkomst maar vergt wel extra werk. Vandaag smokkelen we en maken we een achterlijn vast aan de meerboei van een naburige boot. We zullen niet pleiten voor het opnemen van de achterkant-aan-meerboei techniek in het zeilershandboek. Maar het is bij weinig wind wel erg makkelijk. Om op een ankerplaats, vooral waar het hard stroomt, rustig te kunnen liggen kan het anker niet zwaar genoeg zijn. Onze berekening daarvoor is eenvoudig. We nemen het ankergewicht uit de tabel van de catalogus en

niet stranden. Dan zien we plotseling een kajuitjacht dat zich losmaakt van de kust. Het komt rechtstreeks uit de baai! Door de verrekijker zien we dat hij vrij rustig kan varen, zonder stampende bewegingen. Het is het geen groot jacht, maar wie steekt er minder dan onze 80 cm? Met zweet in de handen neem ik de helmstok over van de stuurauto-maat. Ciska neemt nogmaals de beschrijving in de pilot door. "162 graden aanhouden, skip, naar de groene staak bij de ingang en let op de dwarsstroom van 2,5 knoop." Temidden van wit schuim zie ik een puntje rots aan stuurboord. Zijn we ook vrij van de andere rotsen? De staak aan stuurboord laten, repeteer ik, we zijn er bijna. De golven

Derrible Bay op Sark is een prachtige plek. Helder water, kleine stranden begrensd door hoge rotsen. De Zwarte Buffel komt het dichtst bij het strand...

vermenigvuldigen dat maal twee, daarbij flink wat meters ketting. Met ons roestige oude stokanker van 30 kg zitten we goed. Overgewicht zorgt voor een heerlijke nachtrust. 's Morgens stap ik overboord om naar de bakker te gaan. De rubberboot is licht genoeg om onder de arm mee te nemen. Voor de zekerheid neem ik hem mee, je weet nooit hoeveel water er staat als je terugkomt. Na een klauterpartij over de rotsen leg ik het bootje neer bij de vloedlijn. Je moet wel wat over hebben voor een vers croissantje.

Rothéneuf De eerste keer dat ik de *Pilote Cotier* op-sloeg, viel mijn oog op een schitterende luchtfoto van de baai Rothéneuf, zo'n 10 mijl van Saint Malo. Een ronde, volledig droogvallende baai van hard zand, aan drie kanten beschermt. Maar juist op de dag dat wij er op af koersen waait het uit het noorden en ligt de ingang van de baai precies aan lagerwal. Een onaangenaam gevoel bekruipt mij. De pilot waarschuwt voor mogelijke brekers bij de ingang en geeft de tijd aan voor laatste binnenkomst. Het wordt krap... Ik twijfel of we wel door zullen gaan. Bij de ingang zal het heel ondiep zijn en bovendien liggen er kliffen. Zullen er brekers zijn? Staat er nog genoeg water in de entree? We willen daar

worden steeds steiler. We kunnen niet zien of ze breken. Vol spanning varen we de ingang tegemoet. Dan wordt het stil. Geen brekers, de golfhoogte blijkt in de aanloop al heel wat afgenomen. De riffen rondom de ingang hebben hun golfbrekende werking weer gedaan. De oevers rond de baai vallen al droog en snel zoeken we een plaatsje. Als we afgetuigd zijn, is het water weg. Het is alleen nog heel in de verte, ver buiten de baai te zien. We stappen overboord, tijd voor een wandeling.

Waarom droogvallen? Waarom verkiezen we ankeren en droogvallen boven een veilige jachthaven met comfort? Vanuit de kuip, met uitzicht op de baai badend in de warme oranje tinten van de ondergaande zon, lijkt het antwoord eenvoudig. Maar droogvallen is ook spannend. Ligen we niet boven op een rotsblok? Zal het anker houden? Wat als de wind draait? Een idyllische plek kan immers zo veranderen in een beroerde plaats aan lagerwal en de opkomende branding is onafwendbaar. Wat zijn onze drijfveren om deze risico's aan te gaan? Voor ons betekent spanning avontuur en avontuur plezier. De euforie van een geslaagd avontuur maakt alle spanning weer

‘Dat is geen zeehond, dat is een rots!’ Met het hart in de keel zie ik de rotsbodem vlak onder ons doorschieten

goed. Ik heb wel eens het gevoel dat bij het binnenvaren van een jachthaven de deur van de zee achter me dichtgetrokken wordt. Ik blijf het liefst zo dicht mogelijk bij de zee en leef mee met het ritme van eb en vloed. Het is een schouwspel waarop ik nooit uitgekeken raak. Als de zee zich terugtrekt zie ik de omgeving veranderen. Krabben graven zich in, vogels verplaatsen zich mee met het terugtrekkende water, op zoek naar eten. Het koude grijsblauwe water verandert eerst in nat bruin, later in warm goudgeel zand. 's Nachts komt het water terug. Kleine golfjes klotsen tegen de romp. Het roer klappert. De stalen bodem stoot een paar keer op het zand. De ketting schuurt over de

bodem. Even later wordt het stil, de boot drijft weer en deint zachtjes in de golven.

Kanaaleilanden Als we buitengaats zijn, op weg naar het Kanaaleiland Jersey, valt de wind helemaal weg. Het is een prachtige dag. "Dolfijnen! Achter ons!" We houden in om ze de gelegenheid te geven ons in te halen. Een grote dolfijn met haar kleintje springt voor de boeg. "Camera, vlug. Waar zijn de dolfijnen nou gebleven? Hebben jullie dat gezien? Dolfijnen?" roep ik op kanaal 77 naar *De Gulden Buffel*. "Zonnesteek zeker," plagen ze. De volgende dag staat is weer wind en koersen we naar Sark, een van de kleine Kanaaleilanden. We zeilen Terrible Bay binnen. Terrible? Wij vinden de baai prachtig. Azuurblauw water en kleine verborgen stranden begrensd door tientallen meters hoge rotswanden. Met de rubberboot verkennen we de grotten. Later beklimmen we een trap die in de klif is uitgehouwen. Het is het enige pad om vanuit de baai op het eiland te komen. Dan passeren we het bordje 'Derrible Bay'. Aha, een slechte Franse vertaling. Diep onder ons liggen daar de twee platbodems in het glinsterende water. De route voert ons rechtstreeks naar de Mermaid Tavern.

Tussen Sark en Guernsey ligt het kleine eilandje Herm, dat je in anderhalf uur te voet zou kunnen rondren. De wateren rondom het eiland zijn bezaaid met riffen. Geen wonder dat het vroeger een piratennest was, onbereikbaar voor indringers. Gewapend met kaarten en pilots doen wij een poging om het eiland te naderen. Het vaarwater is zo smal en bochtig dat de GPS geen goede houvast biedt. Het zakkende water legt hier en daar al scherpe zwarte rotsen bloot. Een aantal roestige bakens helpen ons gevaarlijke plekken te omzeilen. We gaan voor anker op een stukje zand tussen de rotsen en genieten bij ondergaande zon van de bijzondere omgeving. Wanneer we de volgende dag bij halftij het eiland verlaten blijkt het navigeren een stuk lastiger. De rotsen die ons de vorige dag nog enigszins houvast boden gaan nu verborgen onder het wateroppervlak. De laatste staak hebben we al achter ons gelaten. "Hé, wat zwemt daar?" roep ik. "Een zeehond?" Vlak voor ons langs trekt een glanzende grijze massa met flinke snelheid door het water. We speuren naar de vermeende zeehond. "Verrek, dat is geen zeehond, dat is een rots!". Met het hart in de keel zie ik door het water de rotsbodem vlak onder ons doorschieten. Toch raken we niets, gelukkig. We slaken een zucht van verlich-

Zakkend water legt bij Herm scherpe zwarte rotsen bloot. We gaan voor anker op een stuk zand tussen de rotsen en genieten van de zonsondergang.

We moesten maar eens weg uit deze
rotsachtige omgeving.
We mogen het lot niet te veel tarten

lijkheid nog om los te komen. Het water zakt razendsnel. Ach, we liggen hier wel goed. En om de schijn op te houden dat het zo gepland is, prikken we een parasol in het zand naast de boot. Zo bouwen we ons eigen terras. Aan het eind van de middag vragen we ons af het water nog eens terugkeert. Tot aan de horizon alleen maar zand, zand en nog eens zand. Met hier en daar een dun stroompje water. Wij wachten af, schenken nog maar eens bij. En we verbazen over de jachten om ons heen waarop grote bedrijvigheid is. Op een aantal schepen wordt zelfs al zeil gehesen. Rare Fransen, ze staan nog volledig droog. Echt geen water te bekennen, ook niet gezien vanuit het topje

Na al die rotspartijen krijgen we behoefte aan een makkelijk te navigeren waddegebied.

Rechter pagina: droger droogvallen dan dit is niet denkbaar. Tot aan de horizon alleen maar zand. De zee is erg ver weg.

ting als we dieper water bereiken. We hebben de sterke dwarsstroom onderschat. In tegenstelling tot de vorige dag varen we nu op het sterkst stromend moment van het tij. We moesten maar eens weg uit deze rotsige omgeving. We mogen het lot niet te veel tarten.

Wildwaterbaan van Le Touquet Na al die rotspartijen krijgen we zo langzamerhand behoefte aan een makkelijk te navigeren waddegebied. Een flink stuk verderop, ten zuiden van Boulogne sur Mer heeft Frankrijk nog een platbodemparadijs voor ons in petto. Daar monden drie rivieren uit in zanderige, wadachtige baaien. Dat droogvallen hier weer een nieuwe dimensie heeft, ontdekken we bij Le Touquet. Wanneer we de rivier de Canche opvaren komt de havenmeester op ons af in zijn snelle rubberboot. "Follow me, you are heading straight to the sandbanks."

"Yes, yes," antwoorden we, maar zetten ondanks zijn waarschuwing onze koers voort. Hij kan niet weten dat onze boot maar zo weinig diepgang heeft. Het is zondagmiddag. Op de oever bevindt zich het overvolle terras van de Yachtclub. Alle ogen zijn op ons gericht, wanneer wij pal voor het terras met een dreun vastlopen. Geen moge-

van de mast. Of toch? Ineens komt de vloed. Het lijkt wel een dijkdoorbraak. Een krachtige stroom botst tegen de boot en zoekt zijn weg voorlangs, achterlangs en onderdoor. Kolkend bruin modderwater, ons roer slaat uit. Dan een siddering en schuiven. Binnen 15 minuten drijven we. De ankerketting spant zich als een snaar. Ondertussen stroomt het nog even hard. Zeker vier, misschien wel vijf knopen. *De Zwarte Buffel* giert achter het anker. Een paar keer vaart hij tot naast het anker en valt dan weer terug met een harde ruk aan het anker. Dat is te veel, het anker slaat los en het water sleurt ons meters ver mee. Dan pakt het anker weer. Gelukkig lag er geen boot achter ons. Ik start de motor en pak het helm om bij te sturen. Eigenlijk kan ik niets doen tegen dit geweld. En even snel als het begon, is het ook weer voorbij. Het water is terug. De Fransen zeilen weg, de baai vult zich met de kleurige zeilen van de zeilschool.

Onze gast schrijft later in het logboek: 'Dacht ik een rustig zeilweekendje te hebben met echt veel relaxen, hebben we de wildwaterbaan van Le Touquet gedaan. Leuk tollen rondom het anker. Heel spectaculair!' Het is het laatste avontuur op onze terugreis naar Nederland. Z

